

УДК 320

Катажина Походай

Вармінсько-Мазурський Університет, Польща

WSPÓŁPRACA UKRAINA – NATO W LATACH 1991 – 2009.

Науковий керівник: професор Стронський Г. Й.

Współpraca Ukrainy z NATO zaczęła się rozwijać wkrótce po uzyskaniu przez nią suwerenności, a jej rozwój jest wynikiem złożonych, dynamicznych i wieloaspektowych zmian w środowisku międzynarodowym. Należy podkreślić, że oba podmioty w momencie inicjowania wzajemnych stosunków nie miały wyraźnej koncepcji ich rozwoju. Ukraina jako pierwszy kraj z WNP przystąpiła do Północnoatlantyckiej Rady Współpracy (NACC) w 1991 roku, inicjując wzajemne stosunki w ramach struktury wielostronnego dialogu. Była ona również jednym z współzałożycieli Euroatlantyckiej Rady Partnerstwa. Pierwsze kontakty i spotkania miały miejsce już w 1992 roku, natomiast oficjalne otwarcie Sojuszu na wschód umieszczone zostało w jego politycznych planach już w 1993 roku. Za historyczny zwrot we wzajemnych stosunkach uznawane jest podpisanie w Kwaterze Głównej Dokumentu Ramowego „Partnerstwa dla Pokoju” w 1994 roku, co spowodowało ożywienie wzajemnej współpracy. Przełomowy we wzajemnych relacjach był rok 1997, otwarto wówczas Ośrodek Informacji i Dokumentacji NATO w Kijowie, a także co najbardziej istotne podpisano Kartę o szczególnym partnerstwie pomiędzy Organizacją Traktatu Północnoatlantyckiego a Ukrainą, co pokazywało uznanie jej za autonomiczny element systemu bezpieczeństwa i dawało możliwość na rozszerzanie dotychczasowej współpracy. Powołano wówczas także Komisję NATO – Ukraina, na forum której od tej pory były omawiane kolejne aspekty współpracy, której dokładne wyznaczniki były zamieszczane w planach pracy na kolejne lata. Tworzono także indywidualne programy partnerstwa, w których kładziono szczególny nacisk na praktyczne i funkcjonalne współdziałanie mające doprowadzić do pogłębienia wzajemnych więzi i do pełnoprawnego udziału w procesie tworzenia i funkcjonowania mechanizmów oraz struktur istotnych dla europejskiego bezpieczeństwa. Wzajemne relacje obu podmiotów było nieco osłabione po 2000 roku, a to za sprawą międzynarodowej izolacji Ukrainy. Podobna sytuacja miała miejsce na Szczycie NATO w Pradze w 2002 roku, na który Prezydent Leonid Kuczma nie został zaproszony, czego powodem było podejrzenie sprzedaży Saddamowi Husajnowi systemu obrony raketowej „Kolczuga”. Mimo tego przyjęto wówczas dokument pod nazwą Plan Działania, którego celem było zidentyfikowanie strategicznych priorytetów Ukrainy i jej aspiracji do pełnej integracji z Sojuszem.

Istotne zmiany jakie zaszły po „pomarańczowej rewolucji” utworzyły niewątpliwie kolejne możliwości i kierunki współpracy. Nowy prezydent Wiktor Juszczenko zadeklarował zerwanie z prowadzoną dotychczas polityką wielowektorowości, podkreślając że nową strategią jest ukierunkowanie się na integrację ze strukturami euroatlantyckimi. Przyszłym celem Ukrainy stało się uzyskanie zaproszenia do udziału w MAP, co zapowiadano na 2006 rok. Tak się jednak nie stało za sprawą deklaracji premiera Ukrainy Wiktora Janukowycza dotyczącej zawieszenia procesu integracji, spowodowanego niskim poparciem społecznym wobec członkostwa. Już w 2008 roku czołowi politycy „pomarańczowej koalicji” wystosowali list do Sekretarza Generalnego NATO, który zawierał deklarację powrotu do integracji z Sojuszem oraz wnioski o przyznanie Ukrainie na szczycie w Bukareszcie statusu kandydata do członkostwa i udziału w MAP, do czego jednak nie doszło. Mimo tego w 2009 roku priorytetem Ukrainy w dalszym ciągu pozostaje integracja ze strukturami euroatlantyckimi.